

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ
ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW
A CHILDREN'S MAGAZINE

РІК XVIII

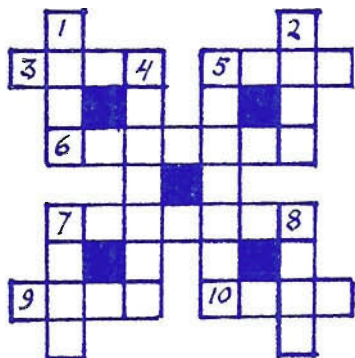
Ч. 10 (206)

ЖОВТЕНЬ 1971

ХРЕСТИКІВКА

(Уклала А. Дичка)

По горизонталі:

3. Ворог Лиса Микити.
5. Приправа до їжі.
6. Південний стейт ЗСА.
7. Гучна іграшка.
9. Притока р. Дунай.
10. Інакше — полювання.

По вертикалі:

1. Найбільш вживаний напій.
2. Місто в Криму.
4. Площа, що має чотири однакові боки.
5. Теперішня турецька назва Царгороду.
7. Сильний вітер.
8. Інакше — поле.

Загадка

Котилася тарілочка
По крутій горі,
Забавляла лобих діток
у моїм дворі.
Нам тієї тарілочки
Чому не любить —
Хорошая, золота
І як жар горить.

Прийшла баба — сама чорна
І чорний жупан, —
Заховала тарілочку
У синій туман.
Постихали співи й жарти
У дворі моїм;
Золотої тарілочки
Стало жаль усім.

Золотую тарілочку
Всі знають давно:
То на небі сонце ясне,
На весь світ одно.
Чорна баба — нічка темна:
Із давніх-давен
Покривас все на світі,
Як погасне день.

Леонід Глібів

УКРАЇНЬКА НАРОДНА ЗАГАДКА

Що з весною одягається,
А на зиму одежі цурається?

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК І РОЗВ'ЯЗКИ РОЗВАГ ЗА ВЕРЕСЕНЬ Ц. Р.: ПОПЛУТАНІ ПРИКАЗКИ—ПРИСЛІВ'Я: 1) Вірний, як пес. 2) Дурний, як осел. 3) Відважний, як лев. 4) Наляканий, як заєць. 5) Гордий, як пава. 6) Співучий, як соловейко. 7) Хитрий, як лис. 8) Крикливий, як сорока. 9) Тихенький, як котик. 10) Голодний, як вовк. 11) Колочий, як їжак. СКЛАДІТЬ СЛОВА: 1) Черкаси. 2) Трускавець. 3) Вакації. 4) Какао. 5) Лікарство. 6) Оказія. **ЩО ЦЕ? Редька. ЩО ЦЕ? Міст.**

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода” заходами Українського Народного Союзу. Редагус Колегія з членів Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді. Річна передплата становить у ЗСА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.

Обкладинка роботи Ніни Мриц.

“THE RAINBOW” — “VESELKA”

Published monthly, except May-June and July-August
Bi-monthly at Jersey City, New Jersey
81-83 Grand Street — Jersey City, N.J. 07303
Subscription \$4.00 per year.

Entered as Second Class Mail at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
Петро Холодний — Осінні малюнки

ПРО КОМПОЗИТОРА МИКОЛУ ЛЕОНТОВИЧА

Коли знову прийде зимова пора, то з голосників американських чи канадських станцій почуємо мелодію знаної нам щедрівки „Щедрик, щедрик, щедрівочка, прилетіла ластівочка” в перекладі на англійську мову. До пісні може й буде пояснення, що це російська різдвяна пісня, але нам усім треба знати і при нагоді іншим пояснити, що це українська народна пісня дуже давнього походження. Походить вона ще з дохристиянських часів, а співали її наші предки ранньою весною, під Новий Рік, що його святкували напровесні, не так, як тепер святкуємо взимі.

Що воно так було, бачимо із слів пісні-щедрівки: „Там овечки покотились, а ягнички народились” і „прилетіла ластівочка” — а це могло діятися тільки навесні.

Мелодію цієї старовинної української пісні записав український композитор Микола Леонтович. З цієї простенької мелодії, що складається тільки з чотирьох тонів, він опрацював чудову хорову пісню, якою милуються не лиш українці, але всі чужі люди. Згадуємо про „Щедрика” тепер тому, що в цьому році відзначаємо п'ятдесятіччя з дня смерті Миколи Леонтовича.

Микола Леонтович народився 13 грудня 1877 року в селі Монастирське Працлавського повіту в Україні, в родині священика. Батько й мати вміли грати на музичних інструментах, залюбки співали українські пісні, і це вплинуло на розвиток

музичного таланту молодого Миколи. По закінченні навчання в духовній школі в місті Шаргороді та Духовної Семінарії в Кам'янці Подільському Микола був учителем та диригентом хорів і оркестр. Музичну освіту здобув у духовних школах та приватно в учителів музики, між ними й у славного українського композитора Миколи Лисенка. Вже як учень цікавився українськими народними піснями, записував їх мелодії і укладав до них ноти для хорів. Так опрацював він для хорів близько двох сот народних пісень, дуже вміло й цікаво, тому його обробки є одні з най-

кращих. Писав він також музичні твори до слів українських поетів і почав писати оперу „Під русалчин великдень”, але не впів її закінчити, бо вночі з 22 на 23 січня 1921 року вбив його невідомий злочинець в селі Марківці, куди Микола Леонтович приїхав у гостину до батька. Убивник був, мабуть, насланий більшовиками, які в той час винищували українських діячів.

Леонтович не живе, але живуть його пісні і житимуть, доки житимуть люди, що люблять високе мистецтво.

На наступній сторінці містимо ноти до „Щедрика”.

Пояснення-словничок: Покотились, котитись — to bear little ones (of sheep etc.); ягничка — молода овечка, ягнятко; духовна школа — церковна, основана при церкві; обробка — опрацювання (arrangement).

ЩЕДРИК

НАРОДНА ПІСНЯ
ОПР.-МИКОЛА ЛЕОНТОВИЧ

Allegretto

Solo ЩЕД - РИК, ЩЕД - РИК, ЩЕД - РИ - ВОЧ - КА, ПРИ - ЛЕ - ТИ - ЛА ЛА - СТИ - ВОЧ - КА, СГОГО СТА - ЛА СО - БІ

СОПРАН

СОПРАН

АЛЬТ

СОПРАН

АЛЬТ

СОПРАН

АЛЬТ

СОПРАН

АЛЬТ

Блідне сонечко, і жовкне
 Пишне листя на гілках,
 Ліс німіє, тихне, мовкне,
 Не щечече в ньому птах...

Осінь просить нас у гості —
 Подаруймо їй наш спів!
 А в заплату дасть нам Осінь
 Повні кошички грибів.

ЖОВТЕНЬ

ХОЧ НЕ ГРО-ШІ, ТО ПО-ЛО-ВА, В ТЕ - БЕ ЖИН-КА ЧОР - НО - БРО-ВА,
 В ТЕ - БЕ ЖИН - КА ЧОР - НО - БРО - ВА,
 В ТЕ - БЕ ---
 ХОЧ *dim.* НЕ ГРО-ШІ, ТО ПО-ЛО-ВА, В ТЕ - БЕ ЖИН-КА ЧОР - НО-БРО-ВА. I. ЩЕД-РИК, ЩЕД-РИК, *mf*
 М - *dim.*
 М - *pp*
 ЩЕД - РИК, ЩЕД-РИК, ЩЕД - РІ - ВОЧ - КА, ПРИ - ЛЕ - ТІ - ЛА
 ЛА - СТИ - ВОЧ - КА. *rit.*
 М -

Р.Л. 1971
 Ч. - 321,792

ДІД МОРОЗ

(Преса-казка для дітей в 3-ох діях з піснями й танками)

Дійові особи:

Мачуха	Зайчєня 1.
Явдоха, її дочка	Зайчєня 2.
Орися, пасєрбиця	Хлопчик
Дід Мороз	Дівчина 1.
Крук	Дівчина 2.
Засць	Міхоноша
	Парубок

Колядники, колядницї, сніжинки, зима,
цариця сніжинок, діти.

Д І Я І.

Сільська хата. Навпроти глядагів у стїні двері, направо й наліво по під стїнами — лави, наліво вікно, проти нього ближче до глядагів стїл, за столом сидить Явдоха (одягнена пишно), праворуг на лаві сидить Орися (одягнена бідно) і пряде. В глибині праворуг ніг, перед нею порастєся Магуха.

ЯВДОХА (*позїхає*). Я їсти хочу! Дайте вареників!

МАЧУХА (*пересуває горшки*). Зараз, зараз, дитинко! (*До Орисі*). А ти що, ледащо, не чуєш хїба, що Явдошка хоче їсти? Дай їй зараз вареників! (*Добуває з пєгі*).

ОРИСЯ (*дає Явдосї вареники. Ніжно говорить*). На, сестричко, їж на здоров'я! (*Явдоха хапає й їсть жадїбно, бовтає ногами*).

МАЧУХА (*до Явдохи ніжно*). Їж, донечко, їж, серденько! Може ще дати? (*До Орисі сердито*). А може й ти вареників захотїла? Пряди мені, пряди, бо... (*грозиць Орисі*). Ох, мені лишенько, забалакалася, вже й святїй вечїр надходить, а мені ще треба до сусїдки збїгати. Піду ж я. (*Одягаєтьсє*). А ти, доню їж, може ще чого хочеш?

ЯВДОХА. Дайте горїхів, яблук! (*бовтає ногами під столом*).

МАЧУХА (*метушиться*). Зараз, зараз, донечко, зараз, голубко (*дає*), на, їж, донечко! (*Обертаєтьсє до Орисі, грізно*). А ти ж дивись мені ледащице, попряди оце все (*кидає їй купу мизок*), в хатї попрїбирай, води принеси, поможи Явдошцї убраться та щоб усе скїнчила, поки я вернуся.

ОРИСЯ (*несміливо*). Мамо, свято ж надходить, а я прядиму...

МАЧУХА (*сердито*). Свято, свято, я тобі дам свято, ти б усе святкувала, дармоїдка. Кажу тобі: пряди, а то з хати вижену! (*грозиць і виходить*).

ОРИСЯ (*зїдхає і пряде. До Явдохи, що їсть яблука*). Сестричко, дай мені яблущка, хоч раз укусити!

ЯВДОХА (*бовтає ногами й їсть*). Не дам!

ОРИСЯ. Сестричко, дай покуштувати горїшка!

ЯВДОХА. Не дам!

ОРИСЯ (*зїдхає і пряде весь час*). Сестричко, чи тобі не нудно отак цілий день сидїти й нічого не робити? (*Трохи згодом нерїшуге*). Сестричко, позич мені спїдничку, в тебе їх багато, а в мене одна та й та, дивись, яка подерта. А сьогодні ж колядники прийдуть, соромно.

ЯВДОХА. Не дам. Я спати хочу! (*Потягаєтьсє, схиляє голову на стїл і засипляє*).

ОРИСЯ (*зїдхає й пряде*). Боже мїй милосердний, і завїщо мене мачуха так ненавидить? Усе лає та б'є. Поки покїйні тато були живї, то ще не так, а тепер що не зроблю, то все не до вподоби. Я вже силкуюся з усіх сил догодити і нїяк не догоджу — водно лають. Ось сьогодні вже й свято заходить, а я мушу пряди. Та Господь з ними. Панотець у церкві казали, що треба любити своїх батьків, слухати їх і молитися за них. (*Молитьсє*). Боже, прихили

до мене серце мачухи! Я буду вже все, все робити, все терпітиму, буду годити її в усьому, тільки зроби Господи, щоб вона стала до мене добра! Пошли мені хоч трошки ласки, щастя! *(Утирає сльози)*. Ой лишенько, мачуха скоро вернеться, а я й половини не спряла, дістанеться ж мені! *(Швидко пряде. Чути здалека колядки. Оріся прислухається, встає)*. О, вже й колядники йдуть! *(Будить Явдоху)*. Вставай, вставай, сестричко, колядники зараз прийдуть! Вставай, уберешся гарно. *(Явдоха спить і хропе)*. Ну, що з нею робити — спить. *(Метушиться, поправляє скатерть, ослони, ставить на стіл паляницю, ковбасу. Увійходять колядники із зіркою, хлопці, дівчата, діти)*.

ВСІ. Добрий вечір вам у хату, дозвольте заколядувати на „Рідну Школу“!

ОРИСЯ *(кланяється)*. Добривечір, просимо.

ДІВЧИНА 1. А де ж це тітка?

ОРИСЯ. Мати пішли до сусідки.

(Колядники колядують, Оріся дає їм паляниці тощо. Стануть так, що заступають Явдоху, її не видно).

ДІВЧИНА 2. А що це Явдохи ни видно, де це вона? *(Явдоха хропе)*.

ДІВЧИНА 1. А ось, дивись, спить!

ДІВЧАТА й ХЛОПЦІ *(кидаються)*. Де, де? *(Явдоха хропе, всі її будять)*. Явдохо, вставай! *(Явдоха хропе, всі сміються, потім сідають на лавки — розмовляють, жартують)*.

ОРИСЯ. А багато наколядували?

МІХОНОША *(з мішком)*. Та добрі люди надавали, спасибі їм!

ОРИСЯ. От і добре, дай Боже вам якнайбільше заколядувати на нашу любу „Рідну Школу“.

ХЛОПЧИК. А я знаю вірша.

ДІВЧАТА. Диви, ану прокажи!

ХЛОПЧИК *(деклямує)*. Я маленький хлопчик, виліз на стовпчик, Христа прославляю, вас з празником поздоровляю. *(Кланяється)*.

ДІВЧАТА *(хто гладить його по голові, дехто цілує)*. Та й гарно ж як сказав і який віршик, от молодець! *(Сміються всі)*.

ОРИСЯ. А заспівайте лишень якої гарної пісні!
(Колядники й Оріся співають. Входить

Мачуха, стає на дверях).

МАЧУХА *(сердито)*. А це що за забава?

КОЛЯДНИКИ *(кланяються)*. Добривечір, тітко! Колядувати прийшли.

МАЧУХА *(вже ласкаво)*. А, любі коляднички, то це дець і моя Явдоха з вами бавиться. *(При-*

глядається). А де ж це вона? Явдошко, де ти? *(Явдоха хропе)*.

ВСІ *(сміються)*. Та вона онде, спить.

МАЧУХА *(вже сердито)*. Так он воно як! То оце так колядують! Підняли гармидер такий, що хата ходором ходить! Гетьте мені зараз із хати! *(До публіки)*. Дивіться, люди добрі, чи хто бачив таке? *(Гонить колядників)*.

КОЛЯДНИКИ. Добраніч вам, тітко! *(Виходять)*.

МАЧУХА. Забирайтесь, забирайтесь мені мерщій з хати! *(До Орісі, що стоїть перелякана)*. Ах, ти ж, ледащице, це ти все винна. Оце так ти працюєш, кажи мені, га? Що ти поробила моїй Явдошці, що вона водно спить? Це ти умисне її так приспала, всипала певно чогось *(Явдоха хропе)*, щоб міцно спала, а сама понаводила повну хату таких ледарів, як і сама, та й забавляєшся! *(Грозить Орісі)*. Ну, вже ж і упеклася ти мені! Геть, щоб я й на очі тебе не бачила! Вже мені набридло слухати. Куди не піду, то одно: Оріся та й Оріся. *(Кричить і стукає кулаком об кулак)*. Геть мені з очей кажу! Що ти поробила людям, що позачарувувала всіх: і хороша, мовляв, і така і сяка, водно вихваляють, а за мою Явдошку й собака не гавкне, ніхто й не запитає словечком. Оце через тебе ніхто Явдохи не посватає. Геть же мені зараз, щоб я тебе вже й не бачила ніколи! *(Оріся стоїть і плаче)*. Ну, чого рюмсаєш, кажу тобі: забирайся зараз же мені з хати, не хочу вже я тебе більше терпіти! Забирайся зараз же, ну, чого стоїш? *(Тупотить ногами, стукає кулаками)*.

ОРИСЯ *(плаче)*. Мамо, куди ж піду проти ночі?..

МАЧУХА *(кидає їй шматок хліба)*. Про мене, йди, куди знаєш, але геть з моєї хати!

ОРИСЯ *(плаче)*. Мамо, я боюся, надворі холодно, темно, вовки з'їдять.

МАЧУХА. Про мене, нехай з'їдять! *(Витихає її і кидає за нею хустку)*.

МАЧУХА *(сама)*. Ну, нарешті здихалася, слава Богу, тієї напасти, тієї ледащиці, дармоїда. Тепер уже не буде *(кривиться)*: „Оріся та й Оріся!“ Тепер, як її нема, то й мою Явдошку посватають швидше. *(Підходить до Явдохи, будить ніжно)*. Вставай, Явдошко, прокинься, вже нема тієї нікчеми, вставай!

ЯВДОХА *(крізь сон)*. Га?

МАЧУХА. Вставай, моя доню, вже ти тепер сама, все добро тобі зостанеться.

ЯВДОХА *(протягається й позіхає, вередливо)*. Я їсти хочу!

(Завіса)

БІМОВІ ЛОВИ

Скучно Бімові в дворі —
Ні птахів, ні дітвори,

Навіть котик десь забіг,
А Бровко спочити ліг.

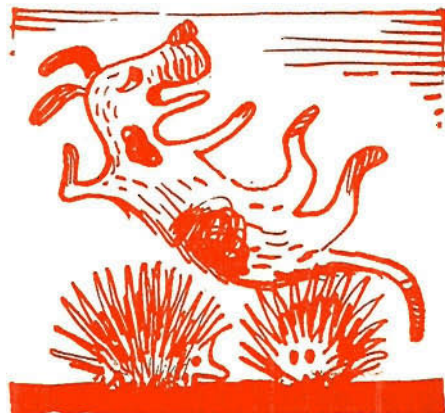
Бім під хвірткою проліз
І побіг на лови в ліс.

Розігнався в будяки —
Ой! Стоять страшні вовки!

Ще й рогаті! „Ме-ме-ме!
Ти куди біжиш, дурне?”

Бім розсердився: „Гав-гав!”
Та різком у бік дістав.

Навіть ойкнути не встиг,
Як упав на їжаків.

„Ой, колючі! Вав-ваву!”
Підхопився і в траву!

Наступив на мишенят,
Аж підскочив та тікати!

Та на лихо жук-рогач
За хвоста чепивсь, хоч плач!

Бім, як дзиґа, завертівсь,
І в струмочок покотивсь.

Жук сердито загудів,
Ущипнув хвоста й пустив.

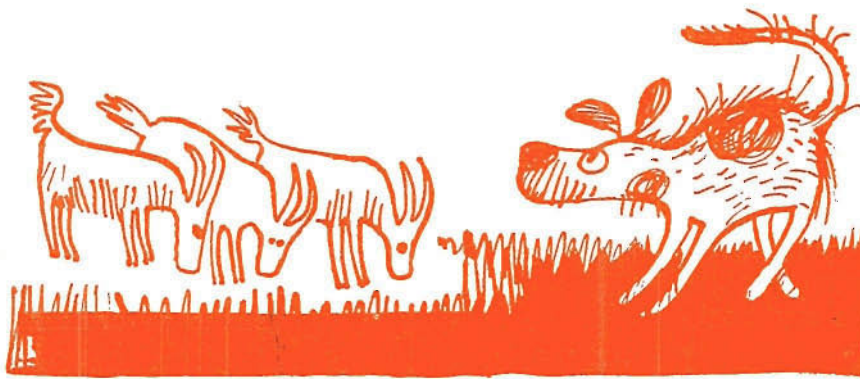

Бім зрадів, що збувсь біди,
Й швидше вискочив з води.

Тут захлюпала вода,
Зиркнув Бім — нова біда!

Щось зелене, як трава,
Закричало: „Ква-ква-ква!”

І воки рогаті тут, —
Із струмочка воду п'ють!

Бім присів, поплазував,
Озирнувся і помчав!

Шурх під хвірткою у двір! ..
І не любить кіз з тих пір.

ПИСАНКА

V

Сім тижнів їхали до Києва. Під час постоїв Лада відшукувала діда й питала, як він себе почуває. А дід Остап наче відмолодів, спав небагато, розглядав околиці й радів давно небаченою природою.

Одного дня Лада почула поклик Степового Орла:

— Щасливо вертайтесь!

Лада відгукнулась:

— Дякую, Орле, за поміч! Живи довго і щасливо!

Десь у степу занявкав у кущах Великий Кіт. І його вітала дівчинка приязними словами. А коли проїжджали лісом, вийшов з-поміж дерев Вуйко Ведмідь.

— Гу-гу-гу! Це я, не лякайтесь!

Купець не розумів мови ведмедя. Його кінь стрибнув убік, і купець націлився на ведмедя з лука. Але Лада скрикнула:

— Не стріляйте його! Він мій приятель!

Купець здивовано глянув на Ладу. Валка спинилася.

— Так, мій друг!

Лада стрибнула з верблюда.

Остовпіли купці, бачачи таке дивне диво: маленька дівчинка без страху підходить до страшного звіра й цілує його в щоку. А ведмідь бурмотить щось, роззявляє велетенську пащу й легко-легенько обіймає лапами дівчинку.

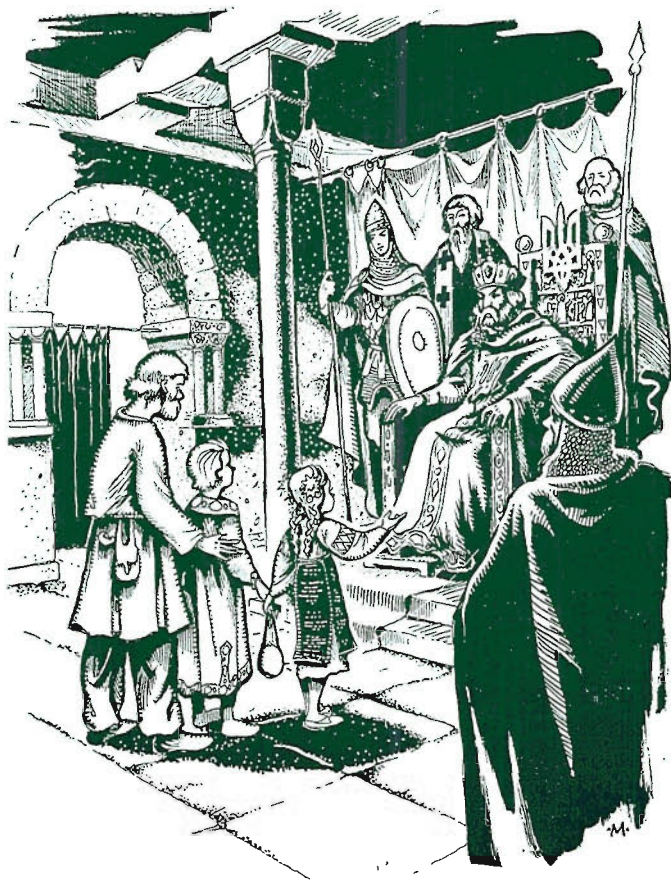
І Лада розповіла арабам про свої дивні пригоди.

Їхали далі до Києва радісні й веселі. Одного дня побачили велику ріку. То був Бористен-Дніпро. Його води пливли широкими річищами кудись у далину. На березі ріки стояло сім київських горбів із сімома стами церков, палаців і веж. То був столичний Київ, див-город.

— Ось у цих горах — розповідав дід Остап, — спочиває наше зачароване військо. У великій печері сплять озброєні лицарі три сотні років! Вони ждуть, поки у хвилину горя й лиха прийде хтось до них і пробудить їх з твердого сну. Тоді вони підуть у бій і знову ляжуть спати.

— Але, — зідхнув дід, — люди забули, де лицарі сплять і як їх пробудити!

В'їхали в місто. Купці збиралися відпочити у заїзді, а Лада хотіла зараз же бігти до палацу

Великого Князя. Так і попрощалися Лада й княженко з добрими людьми, гарно кланяючись їм і бажаючи багато щастя й успіху.

Увійшли без перепон до палацу, і підручний зголосив їх володареві України-Руси. Великий Князь вийшов до гостей і спитав:

— А чого вам потрібно від мене, діти? Чи може ви, дідусю, маєте яку справу?

Тоді Лада почала розповідати свої пригоди, а в той час володар цікаво споглядав то на її носик, то на непокірний чуб княженка. Врешті промовив:

— Ти, Андрійку, залишись у мене, поки я повідомлю твоїх батьків. Дуже дякую тобі, Ладуню, за те, що визволила Андрійка з неволі. В нагороду ви всі з дідуном можете замешкати у моєму дворі.

Але Лада ще не скінчила:

— Великий Князю! Ще хочу сказати, що чаклун з півночі йде з могутнім військом на нас. Великий Князь словажнів і задумався.

— Нам доносили про це наші звідуни, і ми готовимось до війни.

На другий день Ладуня побачила закованих у залізо перших лицарів, що відходили з Києва у похід проти ворога.

Невдовзі появилися на обрії тисячі й тисячі ворожих найзників. Над їхніми полками повівали червоні прапори, а здалеку темніли дими спалених осель.

Великий Князь сказав:

— Могутні сили зібрав ворог, а в мене лицарів мало. Чи встоїмо з нашими силами проти такого сильного напасника? Як би не було, не посоромимо землі нашої! Будемо битися до загибну!

Затрубили герольди у срібні сурми і лицарі пішли в бій.

Княженко теж пішов на війну, йому дали маленький панцер і меч. Він пригладив свого чуба й подав Ладі на прощання руку. Але чуб зараз же піднявся знову вгору.

Лада побігла на оборонний мур, щоб зорити за босм. Коли княжі лицарі вийшли у рівних лавах, над ними повівав блакитний прапор з білим хрестом. В Ладиних очах стали сльози. Це ж бо мала жменька йшла на змаг з полчищами ворога. Сиділи на конях спокійно і ждали наказу до бою. Між ними видніла маленька постать княженка. Кожний лицар славен, кожний пишний. А з поля нісся гамір і рев багатьох тисяч ворожих вояків.

Лада поглянула на місто. Блищали золочені бані собору святої Софії, доми й пишні палати бояр. Вулиці були повні народу. Всі пожильці передмість поховалися за оборонні мури, вони не знали воєнних хитрощів і їхнім завданням було тільки боронити місто з мурів і стрільниць.

(Продовження буде)

Пояснення-словничок: Б о р и с т е н — старовинна назва Дніпра; р і ч и щ е — bed of river; г е р о л ь д — окличник (herald, announcer); з о р и т и — спостерігати, слідкувати (to observe, to follow closely); л а в а — ряд (rank, file); с т р і л ь н и ц і — отвори в оборонних мурах або баштах, через які стріляли на ворогів.

ПІШКИ У ВИРІЙ

В Україні літніми вечорами з поля доноситься голосне ддр-дрр, наче хто тріскою по гребінцеві водить. Це кричить, або як в Україні кажуть, „дере“ деркач (Corn Stake). Деркач це невеличкий рудуватий птах з породи куриних, корисний

і з вирію додому відбуває... пішки! Літає він не дуже добре і вживає своїх крил тільки тоді, коли мусить перелетіти через воду — через річки та морські протоки, що відділяють Європу від Африки. Ноги у нього довгі, й біжить він швидко, витягнувши голову вперед. Подається у мандрівку тоді, коли трава на його шляху висока, щоб могла ховати його від ворогів. Через те він прибуває в Україну пізніше за інших перелітних птахів, а відходить раніше; мандрує вночі, сам-один, а не в гурті інших птахів, хоч би й деркачів.

М. Д.

Т р і с к а — chip, splinter; п р о т о к а — strait.

СУНИЧНИЙ КОМПАС

Деякі рослини можуть бути для нас добрим компасом. Наприклад, лісові суніці допоможуть нам знайти дорогу в лісі, коли сонця не видно й ми не знаємо, де південь, де північ.

Пошукаймо суніць біля пенька, каменях чи дерева. Погляньмо на них уважно: з одного боку пенька суніці будуть спіліші, з другого — зеленіші, недозрілі. От і сказали нам суніці: „Там, де ми червоні — південь, а де зеленкуваті — північ“. Перевірмо це ще на окремих ягодах, не рухаючи їх: з півдня ягідка буде червоніша, а з півночі блідіша (звичайно, якщо її щось не закриває від сонця). Легко догадаєтесь, що так і мусить бути, бо з півдня соняшного світла доходить більше, і ягоди скоріше доспівають.

М. Д.

і цікавий своєю поведінкою. Гніздо він мостить у густій траві на луках або на полі в житах, годується черв'ячками і комахами, серед яких дуже багато шкідників.

Зимує деркач, як і більшість європейських перелітних птахів, в Африці, а свій шлях у вирій

ЗАЙЧИК-ПОБІГАЙЧИК

ГОРЕ ЗАЯЧОЇ РОДИНИ

Ті зайчики, що втекли від людей, довго бігали по лісі, аж нарешті спинилися. Почали рахувати — тільки п'ятеро, а двох немає: Зайчика-Побігайчика та ще одного. Збилися всі під кущем, сидять тихо. Ні травички скубти не хочеться, про скоки та стриби забули, сумно всім. Аж дивляться — біжить Зайчик-Побігайчик.

Всі зраділи, обступили його, розпитують, як він визволився та де ще один братчик. Розказав їм Зайчик-Побігайчик усе, що бачив, коли вони втекли, та як полонили одного зайчика та що говорили між собою.

— От і пішли вони, взявши з собою нашого братчика, — розказує Зайчик-Побігайчик, — а я, виждавши, коли вони відійшли далі, вихопився з вівса та й прибіг сюди до вас.

Невесело, ледве-ледве приплентались додому. Сумно пройшов той день. Всі згадували братчика, пам'ятаючи мамині слова про хижого чоловіка, як він і м'ясо заяче їсть і навіть шкуру та хутро заяче використовує.

Прибігла мама та дуже засмутилася, почувши все те.

— Так наш братчик уже й не повернеться до нас? — запитав маму Зайчик-Побігайчик.

— Хто його знає, дитино моя! — каже засмучена зайчиха. — Як у добрі руки попаде, то може й вернутися. І серед людей бувають такі, що жалують живе створіння та випускають на волю чи птицю, чи звіра. А то буває, що й сам заєць добере способу дістатися на волю. От, коли хочете, розкажу вам баечку про зайця поштаря, як він з неволі визволився.

— Розкажіть, мамусю! — попросили діти.

Щоб розважити їх трохи, зайчиха почала розказувати таку казку.

ЗАЄЦЬ - ПОШТАР

Піймав чоловік зайця. Поклав його в мішок та й заніс на ярмарок. Входить він у місто, аж іде другий чоловік та й питає:

— Що ти там несеш у мішку?

А той каже: — Несу поштаря.

— Що б ти хотів за того поштаря?

— Даси, — каже, — п'ять гривень, то купиш, а не даси то я йду далі.

Той чоловік дав п'ять гривень, перекавав зайця собі в торбу та й вертається додому. Вийшов він за місто, а заєць каже:

— Ой, пусти мене, бо мені зле в торбині сидіти!

— А як втечеш? — питає чоловік.

— Ти не маєш чого боятися, — відповідає заєць, — бо я знаю, де твоя хата.

— Ну, — каже чоловік, — то я тебе пускаю, лиш прив'яжу тобі калитку з грішми, щоб був значений.

Пустив він зайця, і заєць побіг собі. Той чоловік гадав, що він побіг до його дому. Приходить додому й питає жінки:

— Чи не був тут поштар?

— Ні, — каже жінка, — не бачила жадного поштаря.

Він каже до жінки:

Я дав п'ять гривень за поштаря та ще й прив'язав до нього калитку з грішми.

— Іди, — каже жінка, — може він за селом сидить і не знає, до якої хати зайти.

Чоловік вийшов за село, ходив цілий день, але ніде зайця не бачив. Приходить додому та й каже до жінки:

— Не досить, що пропав заєць, а ще й калитка з грішми.

Ця казочка трохи розважила зайченят, і вони заснули з надією, що їх братчикові пощастить визволитися з неволі.

ЗУСТРІЧ З БІЛОЧКОЮ

Одного дня вся заяча родина верталася додому з поля. Вже недалеко від нори бачать — якась невеличка рудувата звірина з довгим пухнатим хвостиком жваво плигає з дерева на дерево та гризе горішки. Зайчиха й каже тихенько до дітей:

— Це наша родичка, білка.

Уклонилася зайчиха привітно руденькій пані.

— Добридень вам, нанашко! — А до дітей: — Кланяйтеся, дітки!

— Доброго вам здоров'я! — чемно відмовила білка. Спинилась та й гойдається на гілочці понад самою землею.

— Оце вся ваша родина? — питає.

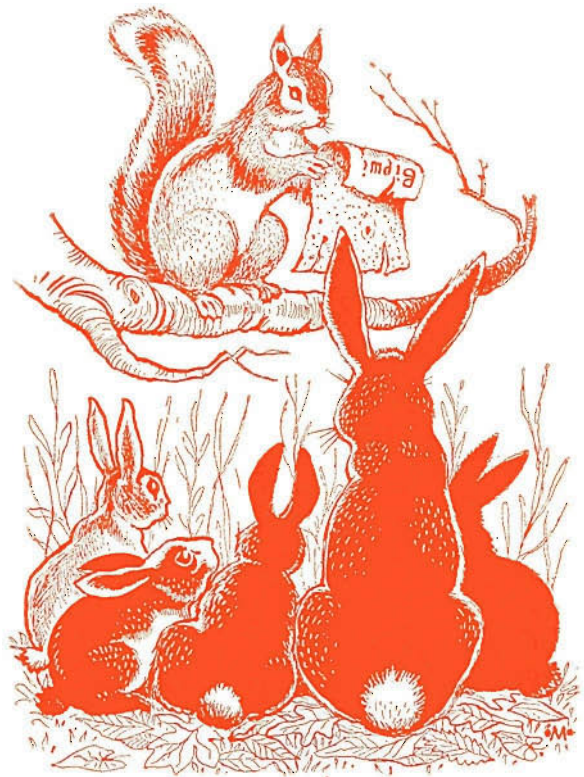
— Уся! — сумно зідхнула зайчиха. — Було ще одно, та попало до рук чоловікові. Ми вже думали, що всі загинемо.

— Не сумуйте завчасу! — каже білочка. — От ще вчора я чула, як один чоловік отут недалеко під деревом читав вірші поета Якова Щоголева про зайця, як його з неволі випустили.

— То може б ви ласкаві були розказати? — попросила зайчиха.

— Добре, послухайте! — відповіла охоче білочка та й почала:

Якось охотник та зайця піймав,
Виніс на місто і став продавати.
Я йому копу за нього віддав,
Тільки щоб людям нікому не дати.

Виніс його в хату. Взяла його дріж.
Дивиться пильно на мене звірина
Так, немов хоче сказати: „Не рїж!
Лучче пусти мене, бо я сиротина!“
Ну, я поніс його, кинув на тік.
Зайчик городами в поле подався...

Діти пильно слухали, настовбурчивши вуха, а в зайчихи аж сльози на очах показалися.

— Ото, спасибі вам! — каже вона до білочки. — Може й нашому зайченяті поталанить так, що його живого на волю випустять. Бувайте здорові!

— Ідіть здоровенькі! — відповіла білочка та й пострибала далі з дерева на дерево, шукаючи шишок та горішків.

Пояснення-словничок: З б и т и с я — зібратися вкупі, разом; стр и б, стр и б о к — скок, підскок (jump, leap); п о л о н и т и — взяти в полон, у неволю (to capture, to take prisoner); п л е н т а т и с я — йти поволі, „нога за ногою“, воліктися (to walk swayingly, to drag oneself); г р и в н я — назва грошей; к а л и т к а — гаманець, горбинка чи мішечок на гроші (purse); щ о б б у в з н а ч е н и й — тут: щоб можна було пізнати; р о д и ч — свояк (relative); о х о т н и к — мисливець, ловець (hunter); к о п а — 50 копійок (назва грошей); т і к — убита твердо земля, на якій молотять зерно (threshing floor); н а с т о в б у р ч и т и — наставити, піднести догори (to set up bristle).
(Продовження буде)

З ПРИЧИН ВІД РЕДАКЦІ НЕЗАЛЕЖНИХ ГОЦА ДРАЛА И БОГДАН — СІЧОВИЙ СТРЕЛЕЦЬ В ЦЬОМУ ЧИСЛІ НЕ ПОЯВИЛИСЬ.

КНИЖЕЧКА ПРО КОТИКА-СКРИПАЛЯ

Ви, читачі, напевно знаєте народну казку про котика, який грою на скрипочці вирятував від смерти свого необережного друга півника, що його схопила хитра лисичка. Ця казка була друкована в „Веселці” (рік 1965, ч. 3, стор. 4-6) з ілюстраціями мистця Петра Лапина. Про цього котика-скрипача написала віршика поетка і співробітниця „Веселки” Діма і від цього назвала свою нову книжечку віршів „Кіт Музика”.

На обкладинці цієї збірки Ви побачите „портрет” котика-музики, який намалював Едвард Козак (ЕКО). У збірці Діми є вірші й про інших звірів — жабку, крилика, коника-стрибунця, білочку, павучку, гіпопотама. Є й вірші про квіти, рослини, про дощ, сніг і вітер, про весну, літо, осінь і зиму. Є вірші про дітей та їх пригоди, є й про Україну. Дуже смішний вірш-небилиця. До кожного вірша одну, або й більше ілюстрацій виконав ЕКО. Книжечка видана кольорами, на доброму папері. Друк великий і його легко читати. Діти без труду вивчать вірші напам'ять. Деякі можна співати, або інсценізувати, чи влаштувати з них гру-забаву.

В.Б.

КНИЖЕЧКА ВІРШІВ ПРО НОВАЧАТ

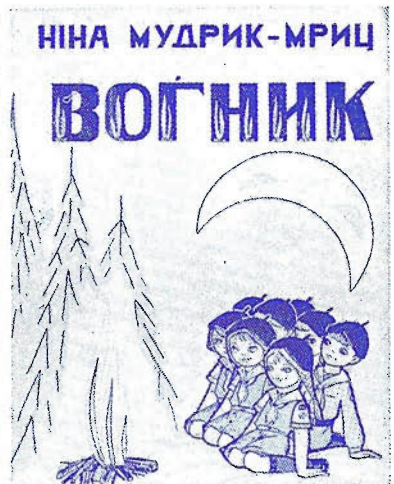
Виданням Пластового Музею в Клівленді появилася збірка віршів Ніни МРИЦ п. н. „ВОГНИК”. Збірка починається „Молитвою українського новачтва” до Пречистої Діви Марії. У своїх віршах авторка описує життя, пригоди, заняття й розваги пластового новачтва впродовж усього року. Є вірші присвячені весні, великднім звичаям, весняним прогулянкам та природі — квітам, травам, деревам, пташкам і звірятам. Є вірші про новацьке таборування й вогник. Є й веселі пригоди під час таборування. У вірші „Чи знаєте?” новачата розповідають, чого навчилися в лісовій школі. Новацькі сходи й заняття в домівці, новацьке Різдво з традиційною „свічкою” описані авторкою живо, цікаво й з гумором. Закінчується збірка „Прощальною піснею” роя „Карпатські Бджілки”.

Кожний вірш прикрашений ілюстрацією авторки, бо Ніна Мриц не лише пише вірші, а й малює. Багато з вас читали напевно її попередні збірки „По ягідки” й „Пригоди Горішка”. Ніна Мриц пише також вірші для „Веселки” й ілюструє наш журнал.

Нова збірка має кольорову обкладинку й кінцівку, видана на доброму папері, друк чіткий, слова мають наголоси. Усіх віршів є 24 на 34-ох сторінках.

Про те, як зле не бути новаком — прочитайте вірш „Велика турбота”, а ще краще придбайте цю збірку й прочитайте всі вірші та огляньте всі малюнки. Хто з вас ще не є новаком — напевно ним стане!

В.Б.

Михайло КАЧАЛУБА

Ж О В Т Е Н Ь

Жовкне листя,
в'януть квіти,
опустіли вже поля,
і від ранку
зимний вітер
плаче в соснах, як маля.

Ходить жовтень
злотокосий
у шовковім жупані,
сіє ранком
зимні роси
по травичці, по стерні.

З рільниками
йде у поле
по картоплю, буряки;
заглядає
і до школи,
як учаться дітваки.

Зимний — холодний; маля — малесенька дитина; роса — dew; стерня — stubble.

Дорога Веселко!

Я довідалась від моїх батьків, що цього року ОПЛДМ (Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді) святкує 25 ліття видавничої праці. З цієї нагоди я з моїм братом „Орестом” складаю по \$ 1.25 на видавничий фонд. Я маю багато книжок, з них я

виписала цікаві речення. Хай читачі Веселки розгадають назви книжок.

1) „Кинь ведмедю, кинь журитись,
Я піду під землю ритись,
Може золота добуду,
Будеш мати зуб без труду”.

2) Місяць до вікна моргнув.
Ой солодкий сон їх був!

3) Вперлися ніжками, вдарились ріжками — стук-стук, аж пішов понад річку гук.

4) І придумали таке: одна лягла на стежину, зігнула голову і спину, а друга понад нею тільки скік на другий бік!

5) Ще й сонечко не зайшло, як до рідного міста прибули, а там їх князь із військом своїм зустрів. На radoцax музики грали і в усі дзвони в церквах дзвонили.

6) Зійшов на доли й пішов туди, де горе нужда. І скільки разів творив добро обездоленим, скільки разів обтирає сльозу з лица нещасного, стільки разів у його грудях розквітала наново чарівна квітка щастя.

Бажаємо усім працівникам ОПЛДМ кріпкого здоров'я і многих літ.

*Рената й Орест Хабурські
Іслінгтон, Канада*

Відповідь Редакції: Дорогі Ренато й Оресте! Вашу пожертву на ОПЛДМ з нагоди його 25-ліття ми переслали на адресу Ювілята. ОПЛДМ напевно втішиться, що Ви пам'ятаєте про цю корисну установу, що стільки років видає книжечки для дітей. Думаємо, що й інші діти підуть за Вашим прикладом і складуть свої пожертви з нагоди 25-ліття ОПЛДМ. Сподіваємося, що діти-читачі „Веселки” спробують своїх сил, щоб розгадати наголовки книжок, з яких Ви взяли цікаві речення. Бажаємо Вам всего доброго!

Марта Іванчишин з Бронксу, Н. Й., пише: До Редакції „Веселки”. Посилаю 10 доларів на передплату журналу. Я й мій брат Роман любимо читати „Веселку”, але ми вже обом юнаки і думаю, що на наше місце треба нових читачів.

Прошу „Веселку” вмістити допис про мій перший виступ на сцені у Студії Мистецького Слова, що її веде п-і Лідія Крушельницька. Жду, коли „Веселка” загостить до мене й мого брата.

Відповідь Редакції: Дорога Марто! Дякуємо за цікавий опис Твоїх переживань у ролі Лисиці Жалібниці. Містимо його в цьому числі журналу. Варто, щоб якнайбільше дітей відвідувало Студію Мистецького Слова, бо там навчається поведінки на сцені і засвоюють зразкову українську літературну мову.

Дякуємо за відновлення передплати. Наші читачі підрастають і стають юнаками, проте багато юнаків і дорослих людей пишуть нам, що радо читають „Веселку”. Щирий привіт Тобі й Твоєму братикові Романові!

МІЙ ПЕРШИЙ ВИСТУП НА СЦЕНІ

4-го квітня ц. р. у Нью Йорку вперше поставлено інсценізацію байок Леоніда Глібова „Що по сієш — те й пожнеш” у виконанні Студії Мистецького Слова п-і Лідії Крушельницької. У цій виставі я танцювала й грала ролю Лисиці Жалібниці.

Здається, ніколи не забуду цього мого першого виступу на великій сцені „Фешен Інституту”. Важка завіса поволі підносилася і різнокольорові світла ясно освітили сцену й мене. Моє серце голосно стукало, і здавалося мені, що я забула, що маю говорити. Але за хвилину зняковіння минуло, і я з приємністю грала ролю Лисиці. Мені навіть було жаль, що роля коротка і вже треба зійти зі сцени. Почувши рясні оплески публіки, я забула про змучення і про довгі проби перед інсценізацією.

Наша вчителька п-і Л. Крушельницька цілий рік працювала з нами, щоб ми не лише вміли вести себе на сцені, але головню, щоб наша українська мова була якнайкраща. Наша Студія вже виступала з інсценізацією байок Глібова у Філадельфії, а по вакаціях поїдемо до Монтреалю в Канаді.

Я дуже вдоволена, що належу до Студії Мистецького Слова і захожую всіх молодших і старших дітей брати участь у сценічних виступах, бо так найкраще можна засвоїти українську літературну мову.

*Марта Іванчишин,
Бронкс, Н.Й.*

Одна маленька дівчинка
пішла гуляти в сад.

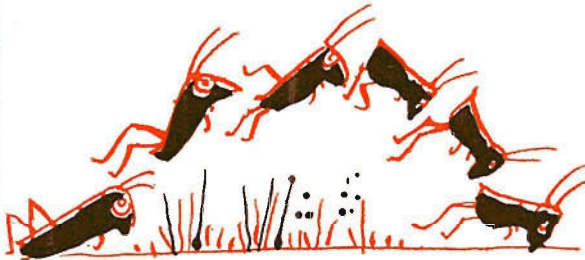
Там дві зелені яблуньки
край тину стали в ряд.

Під вітами три квітоньки,
чотири будяки.

Над ними п'ять метеликів
ведуть свої танки.

Шість коників змагаються —
хто вище всіх плигне?

А сім пташок цвірінькають,
вітаючи мене.

До тину між деревами
драбину я припну,

угору по драбиночці
аж вісім раз ступну.

У мене дев'ять друзів є,
покличу їх мершій

І десять стиглих яблучок
складу у кошик свій.

Смачних рум'яних яблучок
нам вистачить усім:

я друзям дам по одному
сама десяте з'їм.